

VZGOJA SADIK ZELENJAVE

Miha Curk

mag. inž. hortikulture

ISA ZNANJE d.o.o.

Ljubljana, 22.3.2017

Zakaj sploh vzgoja sadik?

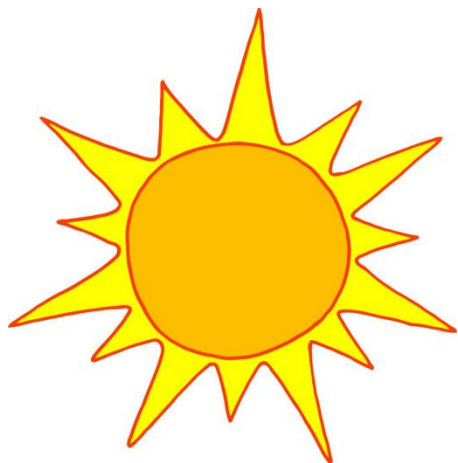

- Izkušnje?
- Prednosti?
- Pomanjkljivosti?

Glavne teme predavanja

- Rastne zahteve rastlin
- Priprava na setev
- Presajanje na prosto

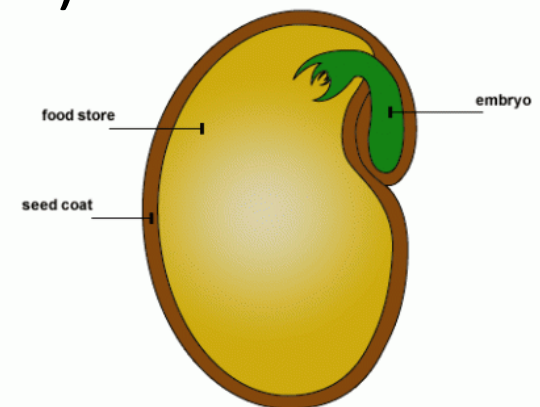

RASTNE ZAHTEVE RASTLIN

Optimalne razmere za kalitev

- Seme je v mirovanju zelo trdoživo, ob kalitvi pa zelo občutljivo
- Prezgodnjo kalitev zavirajo različni mehanizmi
- Seme kali šele ko so razmere ugodne:
 - T nad 13-16 °C (nezahtevne rastline)
 - T nad 18-24 °C (zahtevnejše rastline)
 - Visoka vlaga (dobro zalit substrat)
 - Svetloba! (tudi spodbuja kalitev)

Optimalne razmere za kalitev

- Vzgoja sadik v stanovanju je zelo enostavna:
 - dovolj toplote (sobna temperatura)
 - dovolj svetlobe (ob oknih)
 - dovolj vlage (ob rednem zalivanju)

Problematičen je prostor!

Optimalne razmere za rast sadik

- Ta faza ni več tako kritična:
 - potrebne nižje temperature (15-20 °C), ponoči po možnosti nekoliko nižje
 - manjše potrebe po vlagi (previsoka celo škodi)
- Vendar:
 - Potrebna boljša osvetlitev
 - Sadike postopno potrebujejo več hranil v substratu

Setev različnih vrst vrtnin

- Odvisno od zunanjih temperatur
- Datum zadnje pozebe (LJ povpr. konec aprila)
- Ledeni možje (12., 13., 14. maj)
- V zaprt prostor setev že prej:
 - 2-3 tedne prej – solata, blitva, zelje, kumare, bučke...
 - 4-5 tednov prej – paradižnik, paprike, jajčevci...

[Preglednica zadnji datum zmrzali.pdf](#)

ZELENJAVA	PREDSETEV (RASTLINJAK)	SETEV	PRESAJANJE	OBIRANJE
BROKOLI	feb-apr	apr-jun	maj-	jun-okt
BRSTIČNI OHROVT	/	apr-maj	maj-jun	okt-feb
BUČKE	apr	maj-	maj-	jul-okt
CVETAČA	feb-mar	apr-maj	maj-jun	avg-okt
ČEBULA	feb-mar	mar-apr	/	jul-sep
FIŽOL	/	maj-jun	-	jul-okt
GRAH	/	apr-jun	/	jul-sep
KOLERABA	feb-mar	apr-jun	apr-	jul-okt
KORENČEK	/	mar-maj	/	jun-sep
KROMPIR	/	/	apr-maj	jun-
KUMARE	apr	maj-jun	maj-	avg-
MOTOVILEC	/	avg-sep	/	okt-mar
OHROVT	/	maj-	jun-	okt-mar
PAPRIKA	mar	/	maj-jun	avg-
PARADIŽNIK	mar-apr	/	maj-jun	jul-okt
POR	feb	apr-maj	maj-jun	sep-feb
REDKVICA	/	mar-avg	/	apr-sep
RDEČA PESA	/	maj-jun	/	avg-nov
SOLATA	feb	apr-jul	apr-	jul-nov
ŠPINAČA	/	mar	/	apr-
ZELENA	mar	/	maj	sep-okt

Vzgoja sadik – katere vrtnine?

- Toplotno zahtevne – podaljšamo rast. dobo
- Majhno seme – ni redčenja pri setvi v vrste
- Dolga rastna doba – se splača vložiti delo
- Ne vzgajamo sadik pri vrtninah:
 - kratka rastna doba – se ne splača
 - Korenovke, gomoljnice – presajanje škodi gomolju

Kakovostno seme

- Kaj je za nas kakovostno seme?

domače : kupljeno

Kakovostno seme

Domače seme

- + Ekološko, “naravno”
- + Prilagojeno našim razmeram
- ...
- Ne poznamo kalivosti
- Ne vemo če so zraven pleveli

Kupljeno seme

- + Deklarirano (poznamo sorto, kalivost, čistočo)
- + Zdravo
- + Izenačeno
- ...
- Izvor?
- Lahko tretirano s FFS
- Ni lokalno
- ...

Kakovostno seme

- Objektivna kakovost:
 - Dobra kalivost
 - Enakomerna rast in razvoj sadik
 - Ni primešanih drugih semen (plevelov)
 - Neokuženost z boleznimi
 - ...

Kakovostno seme

- Preverjanje kalivosti (staro ali nepoznano seme)
- Seme na vlažen papir, prekrijemo s folijo
- Počakamo nekaj dni (odvisno) in preštejemo vzklila semena
- Čim višji %

PRIPRAVA NA SETEV

Izbira lokacije

- Različne opcije – odvisno od možnosti:
 - na okenski polici
 - v topli gredi ali rastlinjaku
 - na prostem (samo poleti dovolj toplo)

Izbira lokacije

- Okenška polica:
 - Nujno na južno stran
 - Sobna temperatura - dovolj toplo
 - Blizu, zato lahko zalivamo
 - Težava je prostor (dodatne police, lahko tudi luči – m, r)

Izbira lokacije

- V topli gredi ali rastlinjaku :
 - Več prostora
 - Dokaj toplo
 - Draga investicija
 - Problem tudi vlaga

Setveni substrat

- Lastnosti dobrega substrata:
 - Dobro zadržuje vodo
 - Je zračen in odceden
 - Se hitro ogreje
 - Delci so majhni – dober stik s semeni
 - Dobro zadrži hranila

Setveni substrat

- Kupljeni substrati so pogosto mešanice organske snovi (šota, kompost) in mineralnih dodatkov (pesek, vermikulit, perlit - zračnost)
- Oboje skupaj = idealni pogoji za rast

Šota

Vermikulit

Perlit

Setev

- Setvene posodice (veliko različnih izvedb, najbolje vsaka sadika v svoji – nemoten razvoj)
- Kakovostno seme
- Primeren substrat
- Način za zalivanje (ne premočen curek, do vznika priporočljivo s toplo vodo)
- (Po potrebi lahko še žarnice in grelci)

Setev

- Substrat nadevamo v posodice
- Semena plitvo zadelamo (svetloba, stik)
- Zalivamo in čakamo
- Sadike so primerne za presajanje ko imajo že razvitih nekaj pravih listov

Razgradljive posodice za setev

Enostavna topla greda

Ogrevanje s kompostiranjem

Slama (C)

Gnoj (N)

PRESAJANJE NA PROSTO

Optimalne razmere za presajanje

- Temperatura! (brez pozebe)
- Dovolj velike rastline (Paradižnik 5-6 listov, paprika 6-8, kumare 2-3, jajčevci 6-8, bučke 2-3, solata 4-5...)

Optimalne razmere za presajanje

- Neobčutljive rastline povpr. 12 °C
- Občutljive povpr. 18 °C
- Poleg T tudi svetloba, vlaga in založenost tal s hranili
- Priporočljivo je presajanje s kor. grudo:
 - Ni poškodb korenin
 - Manj sušenja korenin
 - Hitrejša regeneracija po presajanju

Optimalne razmere za presajanje

- Zlasti pri pikiranju presajamo zvečer in dobro zalivamo (vsaj 1 teden potem)
- Po enem tednu smatramo, da so sadike že primerno ukoreninjene
- Pri presajanju smo nežni, da ni še več poškodb
- Lahko sadimo globlje, da jim damo oporo

Utrjevanje sadik

- Pred presajanjem na prosto
- Brez utrjevanja rastline doživijo šok
- Več možnosti (nižanje temperature):
 - V topli gredi postopno odpiramo pokrov
 - Čez dan jih postavimo ven, ponoči jih umaknemo nazaj v zaprt prostor
 - Iz stanovanja jih vmes prestavimo v rastlinjak ali toplo gredo
- Gre za postopno nižanje T (na 10-15 °C)

Utrjevanje sadik

- Kasneje v letu kot jih presajamo lažja je prilagoditev in boljši razvoj
- Enako je s starejšimi rastlinami
- Utrjujemo lahko (hkrati) tudi z zmanjšanjem zalivanja – v tkivih je manj vode (bolj gosta tekočina) – težje zmrzne

